

Sortsforsøg med frilands-chrysanthemum til afskæring

(Variety trials with chrysanthemum as cut flowers in the open)

Grethe Clausen

Resumé:

I 1972 og 73 indsamledes sorter af frilands-chrysanthemum (*C. x hortorum*) egnede til afskæring. De var i sortsforsøg i Virum i 1974 og blev i 1975 suppleret med nogle få nyheder. I alt 48 sorter var derefter i forsøg i Virum og Årslev i 1975 og 76. 15 sorter blev anerkendt: 'Anne-Marie' S 76, dekorativ, hvid. 'Bambino' S 76, dekorativ, gul, tidlig. 'Bright Eye' S 76, pompon, gylden med rødt øje. 'Clarette' S 76, dekorativ hvid og creme, 'Claudia' S 76, dekorativ lysende bronze. 'Juweeltje' bronze, S 76, dekorativ, rødbronz. 'Juweeltje' lilla, S 76, dekorativ, lilla (anerkendt som gruppesort i 1970). 'Juweeltje' rosa, S 76, dekorativ, rosa-lilla. 'Lucida' S 76, dekorativ, varm-gul. 'Monica' bronze, S 76, dekorativ, lysende rød-bronz. 'Monica' lilla, S 76, dekorativ, lilla-rosa. 'Monica' rosa, S 76, dekorativ sølvrosa. 'Pamela' S 76, dekorativ, rødbronz. 'Stella' S 76, dekorativ, lilla-rosa. 'Stella' orange, S 76, dekorativ, gylden-bronz.

Nøgleord: Chrysanthemum, frilands-chrysanthemum, afskæring.

Abstract:

Varieties of *Chrysanthemum* × *hortorum* as cutflowers in the open were collected in 1972 and 73. The trial started in Virum 1974 and were supplied with a few novelties in 1975. After that 48 varieties were tried in both Virum and Årslev 1975 and 76. 15 varieties were approved: 'Anne-Marie' S 76, decorative, white. 'Bambino' S 76, decorative, yellow, early. 'Bright Eye' S 76, pompon, golden-yellow with a red eye. 'Clarette' S 76, decorative, white and cream. 'Claudia' S 76 decorative, intense bronze. 'Juweeltje' bronze, S 76, decorative, red-bronz. 'Juweeltje' lilla, S 76, decorative, lilac (approved in 1970 as a bed chrysanthemum). 'Juweeltje' rosa, S 76, decorative, lilac-rosa. 'Lucida' S 76, decorative, intense yellow. 'Monica' bronze, S 76, decorative, bright red-bronz. 'Monica' lilla, S 76 decorative, lilac-rosa. 'Monica' rosa, S 76, decorative, silver-rose. 'Pamela' S 76, decorative red-bronz. 'Stella' S 76, decorative, lilac-rose. 'Stella' orange, S 76, decorative, golden-bronz.

Key-words: Chrysanthemum in the open, cut-flower.

Indledning

Allerede mens forsøgene i 1966–70 med frilands-chrysanthemum til gruppeplantning i haver og offentlige anlæg var i gang, gjorde man sig tanker om at udføre en tilsvarende afprøvning af frilandssorter specielt egnede til afskæring. Ved bedømmelserne af førstnævnte blev der gentagne

gange noteret: egnet både til gruppe og afskæring. Dette gjaldt flere sorter af højder på 60–80 cm. Det er nok stadigvæk ikke muligt at trække en grænse mellem disse to kategorier af frilandschrysanthemum. Kravene til en egnet afskærings-sort til dyrkning på friland kan dog formuleres således:

1. Blomstring i august-oktober, så de kan skæres færdig inden længere frostperioder indtræffer.
2. Ensartethed i højde og blomstringstid indenfor den enkelte sort. En fordel ved skæringen.
3. Stive stilke og gode forgreninger efter 2 knibninger, så hver stilk fylder godt uden knækkede sidegrene ved høst og bundtning.
4. Faste blomster, der tåler en del stød under høst og bundtning uden at drysse.
5. Gode farver, der ikke falmer grimt.
6. Vejrbestandighed.
7. Sundt løv af en størrelse, som klæder blomsterstørrelsen, og som er tilstrækkelig fast (ikke sprødt) til at tåle bundtning og transport.
8. Lang holdbarhed både for løv og blomster.

Indsamling af sorter

I løbet af 1972 og 73 indsamledes 40 sorter, der i 1974 blev udplantet i Virum. I 1975 suppleredes de med 8 nyheder. De forskellige registreringer blev i det daglige foretaget af stationens personale, mens sundhedstilstanden blev overvåget af Fællesudvalget for Fremavl og Sundhedskontrol med Havebrugsplanter (F.S.H.) og virologisk afdeling, Statens plantepatologiske Forsøg, Lyngby.

Forsøget

Ved indsamlingstidens afslutning var alle sorter fundet egnede til at indgå i 2 forsøg, det ene i Årslev det andet i Virum.

Af moderplanter overvintret indslået i kasser i koldhus, blev der midt i februar taget stiklinger, og toppen af disse blev sidst i marts stukket og senere igen pottet i 8 cm pletter og sat i bænk indtil udplantningen: I 1975 mellem 9. og 13. juni og i

1976 mellem 25. og 31 maj i henholdsvis Virum og Årslev.

Alle planter blev knebet 2 gange: mens de stod i kasserne og samtidig med potningen. Af hver sort blev udplantet 20 planter, 25 × 25 cm hvert forsøgssted. Forud for plantningen blev givet 4 kg Nitrophoska pr. 100 m² og 2 gange senere kalksalpeter. Der praktiseredes ikke opbinding, da man ønskede at se evne til at stå oprejst og om sidegrenene ville brække af. Ingen udknopning fandt sted. Vanding efter behov.

Bedømmelse

Udover de daglige notater om begyndende blomstring og afblomstring, beskrivelse af blomsterform, -farve, -størrelse og -kvalitet m.v. er forsøgsplanterne bedømt 2 gange hvert sted af stationens eget personale samt chrysanthemumgartnere og konsulenter. Der er ved disse lejligheder givet points fra 0–10 (10 bedst) for vækst, blomst og helhed – den sidste karakter omfatter salgsværdi. På pointtallene for årene er beregnet gennemsnit, og på grundlag af dette er der efter erfaringerne gartneres og konsulenteres skøn udvalgt et standardsortiment, hvor der er taget hensyn til behovet for forskellige farver, typer og blomstringstider.

Opformering

Sundhedstilstanden i de 15 anerkendte sorter var virusmæssigt i orden, idet der igennem 3 bedømmelser ikke blev iagttaget hverken blad- eller blomstersymptomer, tillige med at planterne havde en normal vækst. På grundlag af dette, var der ingen behov for at etablere sundt materiale af sorterne. Der udbydes derfor ikke kontrolleret formeringsmateriale af de anerkendte sorter, der ivotrigt alle er i handelen.

Andre sorter i forsøget (*Other varieties in the trial*)

Sortsnavn (<i>Name of variety</i>)	Blomster- type (<i>Type of flower</i>)	Blomsterfarve efter RHS (<i>The RHS-colour</i>)	Blomster diameter cm (<i>Flower- diam. cm</i>)
'Agata'	dekorativ	17 B-A, lysende bronze, ender som 9 A	7,5
'Agnita'	-	74 D-C, laks-rosa m. gylden midte i 17 A	8,5
'Agnita', creme	-	lysgul m. mørkere midte, 8 A-B-C-D (yderst)	7,0
'Bornholm'	-	nær 31 A-B, orange rød, let stribet på 11 B	11,0
'Chocky'	-	69 A, meget lys lysrosa, falmer til gråhvid	
'Duindrell'	<i>incurved</i>	13 A-B, lysende gul, storblomstret	14,5
'Elite', bronze	enkelt	nær 179 C (spidserne), 180 C-B iøvrigt. Ejendommelig rødviolet	6,5
'Elite', rød	-	nær 53 A, dyb rød, m. bagsider i B og C, og »overtræk« af 47 A	7,0
'Emelia'	dekorativ	65 C med lidt D, sølvrosa	8,0-9,5
'Evelyn Bush'	-	hvid med gullig midte	10-11
'Gerrie Hoek'	-	74 D-C, rød-purpur, m. grågylden midte	8,5
'Gertrude'	-	186 D, gl. rosa m. gyldenbronze, fast midte, tæt pibet, gylden-rød i 28 C	7,5
'Gyldenbronze'	-	9 A, gylden-rødgylden. Falmer til 9 C	7,5
'Hananburg'	<i>incurved</i>	ca. 42 A, chrysanthemum-rød m. 11 A (gul) bagside	14,0
'Hazel Zwager'	dekorativ	186 C (Purple Group), falmer til rosa-hvidt	9,5-12,0
'Juweeltje', lysrosa	-	186 D på hvid bund m. ± overtræk og striber	8,5
'Lilian Hoek', gul	-	9 A, lysende gylden gul	8,0
'Lilian Hoek', mørkrød	-	180 A-179 A, rød m. gyldne bagsider	8,0
'Lilian Hoek', lysbronze	-	nær 168 B, rødbronze overtræk og 15 A bund og bagsider	8,5
'Majola'	-	nær 179 A, greyed red-group = gylden traditionel rødbronze m. »betræk« af 169	
'Packwell'	-	B-C over bronze bund i 11 A, som også ses i midten. Bagsider i 11 A	8,0
'Patricia'	-	midt imellem 179 A og 182 B, men faktisk endnu rødere. Bagsider ca. 163 C, gyldne	7,0-8,0
'Peter Zwager'	-	rødbronze m. gyldne bagsider. Nær 168 B(A), greyed orange, men lysere (som 169 C). I midten 20 A	10,5
'Piccolo'	-	lysgul m. mørkere midte, 8 B og C. Mod midten	8,0
'Red nr. 3'	-	9 A og lille bronze prik som et øje chrys.-rød. Bunden anes i yderste rand (169 A) herefter mere 179-180 i A-nuancer.	
'Regalia'	-	Omtrent som mahogni	9,5
'Regalia', stor		64 A, mørk rød lilla, bagsider 64 C falmer til 64 B	10-13
'Rheingold'	dek./pompon	14-15 A, lysende bronze m. tæt orange midte	7,0
'Roodkapje'		for sene, aldrig set i blomst i forsøgene	
'Roodkapje', bronze			
'Sabina'	dekorativ	RHS 61 (ung blomst), bagsider 70 B, falmer til 74 C	7,0
'Tina'	dek./pompon	RHS 56 A, fin lysrosa m. gylden midte	5,5
'Yellow nr. 15'	dekorativ	RHS nærmest 23 A med overtræk af 168 A, lys- gylden-bronze. Falmer til jævn 14 A, gul-orange	6,5
'Yellow Satellite'	-	aldrig set	-

Plante- højde (Plant height) cm	Vejrbe- standig (Wheath. resist.) 0-10	Vækst*) s=spinkel k=kraftig m=middel e=ensartet u=uens	Salgstjenlig fra: (time of harvest)			Blade (leaves)
			1974	1975	1976	
75		k + e	1/9	25/8	23/8	middel, faste, matte
65	8	k + e	17/8	25/8	23/8	middel, faste, lyse
65		k	10/8	25/8	20/7	store, faste, mørke
110		k				meget store, matte
80		m	23/8	15/8	20/7	middelst., m-faste
110		k + u				store nede, middel ellers
70		s + u	23/8	25/8	18/7	middel, ikke faste, lyse
65		u	-	28/8	18/7	middel, ikke faste, matte
65		k	8/9	-	28/8	store-middel, friskgrønne
90	9	k + u		-	1/9	middel-små, friskgrønne
75	8	m + u	10/8	7/8	20/7	middel-små, mørke, matte
60		m	11/9	30/8	5/9	middelst., mellemgrønne
55	10	k + e	11/9	-	15/9	
75		k + u	-	-	20/8	
60-85		m + u	23/8	25/8	26/7	middelst., lyse
90		k	8/9	-	5/9	middel-små, mellemgrønne
70		k + u	17/8	4/9	20/7	mørke, middelst., kedelige
75	8	m	23/8	4/9	26/7	middelst., mellemgrønne
75		m + u	17/8	4/9	26/7	middelst., middel kvalitet
50-80		k + u	17/8	4/9	18/7	middelstore, mørke
50-80		m + u	20/8	4/9	20/7	
60-70		k + e	30/8	25/8	30/7	middelst., mellemgrønne
75-90		k + u			20/8	middel-små, mellemgrønne
70		m + e	8/9	4/9	30/7	middel, mørke, faste
70-80		m + u	20/8	15/8	30/7	meget store, mørke
85		k	23/8	23/8	15/9	store, lyse
65		m	15/8	25/8	20/7	middel, mørke, skøre
60	10	m + e	-	23/8	20/7	middelst., mellemgrønne
65		s + u	-	25/8	15/8	middel-små, mørke
60		k + e	-	1/10	15/9	middelst., mørke, faste
100		k + e				

Karakter: 0-10 (Points 0-10)			Bemærkninger (Comments)
Vi.	Å.	Gns.	
8,5	6,8	7,7	Flad, god form, falmer noget og bliver af form som en <i>Tagetes</i> med tiden.
6,0	5,4	5,7	Brede randkroner i den faktisk mangefarvede blomst: gul-hvid-rosa m.v.
4,6	6,4	5,5	3-4 grene pr. plante
ikke bedømt			Stor, grov, for sen viste ikke farve endnu i oktober.
4,6	5,5	5,0	Blomst ikke velformet I blomst sidder nede i løvet.
4,6	4,5	4,5	For sen. Til knopning. Ingen frilandssort. 3 rk. randkr. + 1,7 cm skive, spættet i flere nuancer.
4,1	5,8	5,0	Spættet og falmende. Ser syg ud men virus ikke konstateret.
7,9	7,9	7,9	Skal evt. knoppes. Kan være endnu senere.
ikke bedømt			Storbl., uden knopning, noget indadbøjede. Blomster langt nede i planten.
4,6	6,5	5,5	Falmer til 75 B og grimt. Ellers velformet.
7,8	4,8	6,3	Stod til anerkendelse i Virum, kasseret i Årslev. Løvet middelgodt. Falmer grimt.
4,5	-	4,5	Gruppesort. Dværgvækst, klorose. 1000 knopper på vej 15/9.
ikke bedømt			Skal udknoppes. For sen. Dværgvækst, klorose og grønne blomster.
5,1	-	5,1	Ujævn blomstring, midtens randkroner lidt indadbøjede. Ujævn blomstring.
4,7	6,1	5,4	Sen. Gl. blomst grumset og klodset.
7,7	5,5	6,6	Fast, velformet blomst, dårligt løv.
5,3	4,5	4,9	Falmer blakket, lidt tynd i grenene, fylder for lidt.
6,2	5,5	5,8	Velformet blomst, uens høj vækst.
4,6	6,6	5,6	Sær farve, trist, mat-bronze, flad form.
6,3	5,3	5,9	Vil vælte, uens høje, ung blomst god.
7,8	4,8	6,3	Falmer blakket. Klorose og grønne blomster.
ikke bedømt			Dværgvækst. Farve og forgrening ellers god. Kasseret.
6,6	5,5	6,0	Fin farve, 3 gode grene pr. 2 × knebne planter.
5,2	5,4	5,3	Klorose og derfor grønne blomster. Vælter let. Kedelig farve. Kasseret.
4,3	-	-	Ser ud som var den uknopet. Let incurved midte.
6,9	6,8	6,9	Opbinding nødvendig, fast, tæt blomst af lysende farve.
5,2	6,8	6,0	Falmer grimt til »blåfrossen« farve.
7,2	6,1	6,6	Velformet, mangegrenet, men alligevel spinkel.
6,5	6,6	6,5	For sen. Egnede til gruppe bedre end til afskæring. For sen.

*)Growth: s = slight k = strong m = middle e = even u = uneven

'Anne-Marie' S 76

Blomsten dekorativ, fast, 7 cm, hvid med gulligt center. Vejrbestandig.

Væksten er kraftig, velforgrenet, fyldig, og højden ensartet for årene: 75 cm i 1974 og 75, 65 cm i 1976. Løvet er middelstort, mørkt og godt.

Der er stor samtidighed i blomsterudviklingen, så sorten kan renskæres over en kort periode, der gerne begynder sidst i august – i 1976 med det under danske forhold særlig varme og tørre vejrlig dog 14 dage tidligere.

Virum: 7,9 point *Årslev*: 6,8 point *Gns.*: 7,4 point

'Bambino' S 76

Blomsten dekorativ, 6,5–7,0 cm, af god kvalitet, størrelse og vejrbestandighed. Farven er lysende varm gul, RHS 9 A, falmende til allerhøjest 9 B eller slet ikke. Vejrbestandig.

Væksten er kraftig med gennemsnitlig 20 blomster pr. stilk og en stor samtidighed i blomsterudviklingen, der begynder tidligt i august, i 1976 fra midten af juli. Det er den tidligste af de anerkendte sorter. Højden 65–70 cm. Løvet er middelstort, mellemgrønt og lidt mat i farven.

Virum: 7,5 point *Årslev*: 6,8 point *Gns.*: 7,2 point

'Bright Eye' S 76

Blomsten er en fast, velformet pompon, 3,5–4 cm bred. Farven varmgul-orange med rødt øje. Falmer til næsten ensfarvet gul. Vejrbestandig.

Væksten er kraftig og sund og 55–60 cm høj, velforgrenet. Løvet er småt og lidt mat, mellemgrønt og af god kvalitet. Der er en passende samtidighed i blomstringen, hvilket vil sige et godt forhold mellem udfoldede blomster og knopper på vej. Skæretjenlig ca. 1.–15. september alt efter årenes tidlighed. Den er også egnet til gruppeplantage.

Virum: 8,1 point *Årslev*: 7,5 point *Gns.*: 7,8 point

'Clarette' S 76

Blomsten er fast og dekorativ, 8–9 cm som ældre, 6–6,5 cm som netop skæretjenlig. Farven er hvid med creme-gult center – knap så mørk som hos 'Anne-Marie', som den ligner i flere forhold. Falmer til ensfarvet creme.

Væksten er kraftig med 3 velforgrenede stilke pr. plante efter 2 knibninger. Højden er 70–85 cm – det laveste målt i 1976. Vælter ikke selv i største højde, og der er gns. 16 blomster pr. gren. Skæretjenlig sidst i august.

Virum: 7,6 point *Årslev:* 7,0 point *Gns.:* 7,3 point

'Claudia' S 76

Blomsten er dekorativ, fast, flad, velformet, 7 cm i diameter. De midterste 3 cm består af mange, smalle, tætte lidt nedadrettede randkorn. Formen på de ældre blomster rundagtig. Samtidig bliver de ensfarvede. Vejrbestandig til 7 point. Farven på den skæretjenlige blomst findes ikke præcis i RHS, men er midt imellem 31 A, orange rød og 169 A, rød orange med brunligt overtræk på gylden bund. Bagsiderne er 21 B. Trods dette noget upræcise signalement er den, hvad man forstår ved en typisk efterårsgylden chrysanthemum. Skæretjenlig ca. 1. sept.

Væksten er kraftig: I 1975 100 cm høj, ellers målt til 75–80 cm, men – den er ensartet indenfor årene. Løvet stort, mørkt og godt.

Virum: 7,6 point *Årslev:* 6,8 point *Gns.:* 7,2 point

'Juweeltje' bronze, S 76

Blomsten er dekorativ, fast og af tiltalende størrelse, 7–8 cm. Begynder flad, men er som ældre næsten rund. Vejrbestandig.

Farven kan ikke angives helt præcis efter RHS men er på det nærmeste 31 A – kaldet Burnt Orange i HCC – og 169 B – kaldet Greyed Orange Red i RHS. Farverne er blandede på en bund af 31 C. Ejendommeligt – men det er en god salgfarve. Som helt gammel er den nuanceret i gult, bronze, brunt.

Væksten kraftig, 85 cm høj og iøvrigt som de andre 'Juweeltje'. Skæretjenlig fra septembes begyndelse.

Virum: 7,4 point *Årslev:* 6,8 point *Gns.:* 7,1 point

'Juweeltje' lilla, S 76

Blev anerkendt efter sortsforsøg med frilandschrysanthemum egnede til gruppe i 1970. Materialet var leveret af Simon Andersen, Vedbæk. Sorten fik anerkendelse som både gruppe- og afskæringsegnet.

I 1973 indkøbtes den hos Ejvin Svendsen, Fruens Bøge, og hans klon forekommer at være mere lilla, RHS 74 C, cyclamen purpur, hvor Simon Andersens var 70 C, magnolia purpur – det sidste kan »oversættes« til lys rødpurpur.

Øvrige egenskaber: Størrelse 5,5–6,0 cm, dekorativ. Løvet middelstort, mørkgrønt. Højde 80 cm. Blomster i samme niveau. Vejrbestandig.

Virum: 8,3 point *Årslev:* 7,3 point *Gns.:* 7,8 point

'Juweeltje' rosa, S 76

Blomsten er dekorativ, fast og velformet. Ung er den 8 cm i diam., ældre 9–10 cm og da næsten rund. Farven er rosa og meget nær 74 D dog mere til den laks end den violette side. Helt inde i centret er den svagt gylden. Falmer til en tiltalende lysrosa. Vejrbestandig.

Væksten er kraftig og målt til 70–80 cm de 2 første forsøgsår, det sidste til 90 cm men aldrig derfor væltende. Løvet er som for de øvrige 'Juweeltje': småt i den blomstrende del og middelstort fornedet. God samtidighed i blomsterudviklingen. Skæretjenlig fra sidst i august.

Virum: 7,7 point *Årslev:* 6,8 point *Gns.:* 7,3 point

'Lucida' S 76

Blomsten er dekorativ, velformet, fast, 7–8 cm. Farven efter RHS er 14 B, varmgul, og ikke falmende. Helt ensfarvet – også i centret. Som ældre bliver blomsten mere som en pompon, men er stadig pæn. Vejrbestandig.

Væksten er middelkraftig, de to første forsøgsår 80 cm, men i 1976 kun 55–60 cm, og det er for lavt til en afskæringssort. Umådelig produktiv, og skæretjenlig fra først i september.

Virum: 7,4 point *Årslev:* 6,3 point *Gns.:* 6,9 point

'Monica' bronze, S 76

Blomsten er dekorativ, velformet, fast og 8–9 cm stor. Farven er lysende orangebronce med rødlige strejf som et overtræk over en gylden bund. Et fint spil mellem farverne, tættest og rødest i centret. Helhedsindtrykket er RHS 168 B–C. Vejrbestandig.

Væksten er kraftig, produktionen stor og samtidigheden tilfredsstillende. Højden 60–70 cm. Løvet er meget stort forneden, middelstort ellers. Skæretjenlig sidst i august og først i september.

Virum: 7,0 point *Årslev*: 6,5 point *Gns.*: 6,8 point

'Monica' lilla, S 76

Blomsten er dekorativ, flad, fast og velformet, 8–9–10 cm. Farven er en varm og levende rosa-lilla, lysende og fyldig. På det nærmeste RHS 74 C, men den er mere nuanceret, og i og mod midten kan den skinne i en antydning af gyldent. Vejrfast.

Væksten er middelkraftig til kraftig, 60 cm høj i alle årene. Løvet er meget stort nederst på planten ellers middelstort og godt. Skæretjenlig fra først i september. Stor samtidighed.

Virum: 8,0 point *Årslev*: 6,9 point *Gns.*: 7,5 point

'Monica' rosa, S 76

Blomsten er dekorativ, fast, 7–8–9 cm stor. Farven er en rig sølvrosa med lidt bronze-gyldent i midten. På det nærmeste RHS 73 C schatteret i B og dertil det ubestemmelige gyldne skær i centret. Bleger med alderen til en mild 73 D–C, og det er en tiltalende falmefarve. Vejrbestandig til 8 point.

Væksten er middelkraftig, ensartet høj, ca. 60 cm alle årene. Løvet er som for de øvrige 'Monica' sorter. Skæretjenlig sidst i august.

Virum: 7,8 point *Årslev*: 6,4 point *Gns.*: 7,1 point

'Pamela' S 76

Blomsten er dekorativ, velformet, 7–8 cm stor. Farven varm rødbronce til rød af den ubestemmelige nærmest RHS 169 B-farve på gylden bund (15 A) og med samme farve på bagsiderne. Det gyldne ligesom lyser igennem hovedfarven. Den falmer i mere gylden retning. Vejrbestandigheden er kun middelgod.

Væksten er kraftig, 60–70 cm høj – ensartet indenfor årene og med gns. 3 grene godt forgrenede pr. plante efter 2 knibninger. Løvet er middelstort, mørkt og fast. Skæretjenlig fra ca. 20. august.

Virum: 6,6 point *Årslev:* 7,0 point *Gns.:* 6,8 point

'Stella' S 76

Blomsten er dekorativ, velformet, fast og ret stor, fra 8,0–10,5 cm – det sidste målt i 1976. Farven er en fin rosa, der falmer over i mildere rosa, men stadig pæn. Helhedsindtrykket: RHS 186 D–C, Greyed Purple, og til sidst 55 C. Let gylden midte.

Væksten: er middelkraftig men lovlig høj, 80–90 cm, og den kan vælte. Løvet er middelstort og friskgrønt. Der er god samtidighed ved blomstringens indtræden omkring midten af august.

Virum: 7,9 point *Årslev:* 6,0 point *Gns.:* 7,0 point

'Stella' orange, S 76

Blomsten dekorativ, stor, velformet, 8–10,5 cm uden udknopning. Farven er lysende gylden, RHS 170 B–C, Greyed Orange, med bundfarve og bagsider i 162 B–C, Greyed Yellow, falmer ikke helt behageligt, men den er meget fin på tidspunktet for skæringen. Ikke 100% vejrfast.

Væksten er middelkraftig, 70–75 cm, og der er gennemsnitlig 15 blomster pr. gren. Løvet som for 'Stella'.

Virum: 7,5 point *Årslev:* 6,4 point *Gns.:* 7,0 point

SUMMARY

Trials with varieties of chrysanthemum as cut flowers in the open 1974 to 1976

The object of this trials was to find valuable varieties which have:

1. a flowering season from august to october in Denmark, so that the flowers can be cut before longer periods of frost.
2. homogeneity (uniformity) in height and time for the flowering – an advantage when cutting the flowers.
3. strong stems, well branched without tendency for breaking.
4. flowers tolerating pushing during harvest and transport.
5. attractive colours not fading too much.
6. flowers with great resistance to the weather.
7. healthy leaves of a size which suits the flowers and which are suitable for transport.
8. a long keeping quality of both flowers and leaves.

Such qualities was found in the following 15 varieties:

'Anne-Marie' S 76

Flowers: Decorative, firm, 7 cm, white with a yellowish center. Weather resisting.

Growth: Strong, well branched. The height uniform, 75 cm in 1974 and 75, and 65 cm in 1976. The leaves are dark of middle size and perfect. There are a remarkable simultaneousness in the flowering from last in august. In 1976, however, 2 weeks earlier, because this was an extraordinary hot and dry summer.

Virum: 7.9 points. *Årslev:* 6.8 points. *Average:* 7.4 points.

'Bambino' S 76

Flowers: Decorative, 6.5–7.0 cm in diameter. Of a good quality and an even size. Weather resisting. The colour is bright and warm yellow, RHS 9 A – fading to 9 B or not at all.

Growth: Strong with an average of 20 flowers per stem, and a big simultaneousness in the flower development, starting early august, in 1976 from the middle of july. It is the earliest of the approved varieties. Height: 65–70 cm. The leaves are of middle size, middle green and a little dull.

Virum: 7.5 points. *Årslev:* 6.8 points. *Average:* 7.2 points.

'Bright Eye' S 76

Flowers: A firm, well shaped pompon, 3.5–4.0 cm. The colour is warm orange with a red eye, fading to nearly plain yellow. Weather resisting.

Growth: Strong and healthy, 55–60 cm high, well branched. The leaves are small and a little dull, middle green and of a good quality. There is a good simultaneousness in the flowering e.g. balance between the fully developed flowers and the buds. Fit for cutting about

1.–15/9. according to the years. Also to be planted as bed chrysanthemum.

Virum: 8.1 points. *Årslev:* 7.5 points. *Average:* 7.8 points.

'Clarette' S 76

Flowers: Decorative, firm, 8–9 cm for the old flowers, 6–6.5 cm when they are ready for cutting. The colour is white with some cream-yellow in the center – but not as pronounced as for 'Anne-Marie', which it looks like in several ways. Fading to a plain creamy colour. Weather resisting.

Growth: Strong with 3 well branched stems per plant after two pinchings. The height 70–85 cm – the lowest height in 1976. It never turns over. Every branch has 16 flowers in average. Time for harvest late in august.

Virum: 8.1 points. *Årslev:* 7.5 points. *Average:* 7.8 points.

'Claudia' S 76

Flowers: Decorative, firm, flat and well shaped, 7 cm in diameter. The center consists of many narrow and dense ray florets turning a little downwards. The old flowers will be ball-shaped, and at the same time the colour becomes more plain. The colour is bright orange red at the time of harvest. It can not be find precisely in RHS, but it seems to be between 31 A, orange red, and 169 A, red orange, with a brownish covering on a yellow base. Underneath the rays are 21 B. In spite of this incomplete description it is what can be called a typical autumn goldish red chrysanthemum. Time for harvest about the first of september.

Growth: Strong, in 1975 100 cm high – otherwise 80 cm but uniform in each year. The leaves are large dark and of a good quality.

Virum: 7.6 points. *Årslev:* 6.8 points. *Average:* 7.2 points.

'Juweeltje' bronze S 76

Flowers: Decorative, firm of a fine size. It starts with a flat shape but becomes more ball-shaped as old. Weather resisting. The colour cannot be described quite exactly after RHS 31 A, Burnt Orange, and 169 B, Greyed Orange Red – mixed up, and with a basic colour in 31 C. This sounds a little strange but it is a good colour for sale. As it grow old the flowers are shaded in yellow, bronze and brown.

Growth: Strong, 85 cm high, and in other respects as the other 'Juweeltje's. Time for harvest from the beginning of september.

Virum: 7.4 points. *Årslev:* 6.8 points. *Average:* 7.1 points.

'Juweeltje' lilla, S 76

Allready approved in the variety trials with bed chrysanthemum in 1970. At the same time also approved as suitable for cutting. However the new plant material

delivered in 1973 from another nursery was found to be a little more lilac nuanced, RHS 74 C, cyclamen purple, where the first was 70 C, magnolia purple – which can be »translated« as light red-purple.

Other characters: Size 5.6–6.0 cm, decorative. The leaves are of middle size, dark green. Height 80 cm. The flowers on the same level. Weather resisting.

Virum: 8.3 points. *Årslev:* 7.3 points. *Average:* 7.8 points.

'Juweeltje' rosa, S 76

Flowers: Decorative, firm and well shaped. Young flowers 8 cm in diameter, older 9–10 cm and nearly ball-shaped. The colour is rose and near to 74 D – more to the salmon than to the lilac side. Right in the center it is of a weak golden shade. Fades to a pleasant light rose colour. Weather resisting.

Growth: Strong and measured to 70–80 cm the 2 first years of the trial, the last year to 90 cm. It never turns over. The leaves are just like the other 'Juweeltje'-varieties: small in the flowering part and of middle size near bottom. There is a good simultaneousness in the development of the flowers. Time for harvest at the end of august.

Virum: 7.7 points. *Årslev:* 6.8 points. *Average:* 7.3 points.

'Lucida' S 76

Flowers: Decorative, well shaped and firm, 7–8 cm. The colour is: RHS 14 B, a warm yellow and not fading at all. Quite plain – also in the center. As older the flowers becomes more as a pompon but still attractive. Weather resisting.

Growth: Middle strong, the first 2 years of the trial 80 cm, but in 1976 only 55–60 cm. It is not tall enough for a cut flower. Enormously productive. It is suitable for harvesting in the beginning of september.

Virum: 7.4 points. *Årslev:* 6.3 points. *Average:* 6.9 points.

'Monica' bronze, S 76

Flowers: Decorative, well shaped, firm and 8–9 cm in diameter. The colour is bright orange-bronze with a touch of reddish as a cover above the golden base. There is a fine play between the colours, and they become more dense and reddish in the center. The general impression is RHS 168 B–C. Weather resisting.

Growth: Strong. The flower production is great and the simultaneousness satisfactory. The height 60–70 cm. The leaves are very large at the bottom, but otherwise of middle size. Suitable for cutting in the last weeks of august or in the beginning of september.

Virum: 7.0 points. *Årslev:* 6.5 points. *Average:* 6.8 points.

'Monica' lilla, S 76

Flowers: Decorative, flat and well shaped, 8–9–10 cm. The colour is of a warm and lively lilac-rose, bright and intense. Nearly to RHS 74 C but more nuanced. In and near the center with a touch of gold. Weather resisting.

Growth: Middle strong to strong, 60 cm high in all the years of the trials. The leaves are very large in the bottom and otherwise of middle size and of a good quality. Time for cutting from the beginning of september. A great simultaneousness in flowering.

Virum: 7.8 points. *Årslev:* 6.4 points. *Average:* 7.1 points.

'Monica' rosa, S 76

Flowers: Decorative, firm, 7–8–9 cm in diameter. The colour is of a rich silver rose with some golden bronze in the center. Near to RHS 73 C shaded in bronze to which comes the indefinable golden shade in the center. As old it fades to a mild 73 D–C which is an attractive fading colour! Weather resisting to 8 points.

Growth: Middle strong, uniform, 60 cm high in all the years of the trials. The leaves are just as the other 'Monica's. Harvest time: late in august.

Virum: 7.8 points. *Årslev:* 6.4 points. *Average:* 7.1 points.

'Pamela' S 76

Flowers: Decorative, well shaped, 7–8 cm big. The colour is warm red bronze to red – not quite definable but nearest RHS 169 B, on a 15 A base and the same golden colour (15 A) underneath. It looks as if the dominating colour is »screened« by goldish. It fades to a more golden colour. The weather resistance is only middle.

Growth: Strong, 60–70 cm – uniform the different years. With an average of 3 branches with many laterals on every plant when pinched twice. The leaves are of middle size, dark and of a good quality. Time for harvest from about the 20th of august.

Virum: 6.6 points. *Årslev:* 7.0 points. *Average:* 6.8 points.

Manuskript modtaget den 10. maj 1977.